

Заміщення імпорту vs стимулювання експорту: погляд економічної теорії

Біленко В.О., студентка, **Петрушенко Ю.М.**, доц., докторант
Сумський державний університет (м. Суми, Україна)

У цьому році Кабінет міністрів України вирішив боротися з проблемою негативного платіжного балансу країни за допомогою політики імпортозаміщення. Про це йдеться у розпорядженні КМУ «Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми імпортозаміщення на період до 2015 року».

Для цього дійсно є вагомі причини, оскільки дефіцит платіжного балансу України в 2012 році склав 4,174 млрд доларів, що на 70% перевищує від'ємне сальдо, зафіксоване в 2011 році [1].

Ми спробували оцінити з точки зору сучасної економічної теорії наслідки цього рішення для національного господарства України.

Доктор економічних наук, директор Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України Валерій Геєць вважає, що «політика імпортозаміщення – це та сфера, яка має бути ключовою ідеєю у формуванні плану дій уряду на кілька найближчих років. Її успішна реалізація сприятиме подоланню від'ємного сальдо платіжного балансу» [2].

Проте імпортозаміщення – не єдиний спосіб вирішення проблеми дефіциту платіжного балансу. Причому, на думку президента Київської школи економіки Павла Шеремети, імпортозаміщення – це найгірше вирішення проблеми торгового дефіциту [3].

У книзі «Як багаті країни стали багатими і чому бідні країни залишаються бідними» норвезький економіст Ерік Райнерт порівняв латиноамериканський підхід до модернізації в 1970-1990-ті роки зі східноазійським.

Латинська Америка впроваджувала стратегію імпортозаміщення з постійним захистом зрілих галузей (важкого машинобудування, металургії, сільського господарства) для внутрішнього ринку. Імпортувалися тільки ключові технології. Ця стратегія отримала назву «поверхневої індустріалізації», оскільки за відсутності конкуренції знижувалась мотивація до інновацій. У результаті захищені державою галузі не створювали попиту на кваліфікований персонал, тому інвестиції в освіту приводили до збільшення відтоку інтелекту за кордон. Місцеві галузі економіки ставали неконкурентоспроможними на світовому ринку.

Східна Азія впроваджувала стратегію просування експорту з тимчасовим захистом нових галузей для глобального ринку. Вона базувалася на динамічному, шumpетеріанському розумінні світу – інноваційному «творчому руйнуванні». Підтримувалася внутрішня конкуренція. Ключові

технології розроблялися і контролювалися місцевими компаніями, а не імпортувалися з-за кордону. Здійснювалися масові інвестиції в освіту, потужний попит на яку створювали нові галузі.

Економічна історія підтвердила, що стимулювання експорту значно ефективніше. Найбільш яскраві приклади цього – «азіатські дракони». Наприклад, Південна Корея поставила чітке завдання перед маркетологами, які просувають бренд країни: словосполучення «Made in Korea» повинно додавати вартості товару мінімум 5%. Президент країни діяв як менеджер з маркетингу. Здійснюючи державні візити, він брав із собою літак бізнесменів. Переговори з іноземними керівниками фокусувалися на питанні «чим корейські підприємства можуть бути корисні для вашої країни?». Стратегія формування позитивного іміджу країни розроблена таким чином, що цьому сприяє навіть місцева поп-культура. Дослідження Financial Times, доводять: ті, хто слухають корейську поп-музику (прикладом може слугувати всесвітньо відомий хіт «Gangnam Style» репера PSY), схильні купувати корейські товари [3].

Не відстають у цій сфері найбільш конкурентоспроможні європейські країни. Такі країни, як Норвегія, Фінляндія, Голландія, Швейцарія вже пристосували свою експортну політику до цього процесу і змістили акцент з кількісно-матеріального аспекту на якісно-культурний. Лозунгом заохочення експорту в цих країнах є вислів «Sell the culture». Сьогодні європейські компанії, які намагаються розширити ринки збуту своєї продукції або послуг, спершу презентують власну державу, інвестуючи чималі кошти у проведення мистецьких акцій – виставок, концертів, театральних постановок – у країнах, де мають намір працювати.

Таким чином, країни, які вирішували проблему дефіциту платіжного балансу ґрунтуючись на теорії стимулювання експорту досягли кращих результатів, ніж ті, що впроваджували політику імпортозаміщення.

1. Дефіцит платіжного балансу України виріс на 70% // Українська правда. – 29 січня 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news/2013/01/29/358844>. – Назва з екрану.

2. Експерти впевнені, що Арбузов допоможе вітчизняним товаровиробникам [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukranews.com/uk/news/economics/2013/01/04/87153>. – Назва з екрану.

3. Шеремета П. Маркетинг вместо протекционизма [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forbes.ua/magazine/forbes/1346674-marketing-vmesto-protekcionizma-kolonka-pavlasheremety>.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 24-26 квітня 2013 р. / За заг. ред. О.В. Прокопенко. — Суми : СумДУ, 2013. — Т.2. — С. 32-34.

